

ПЛАТФОРМА
РОЗВИТКУ
ДОШКІЛЬНЯТ

ДИТЯЧИЙ САДОК

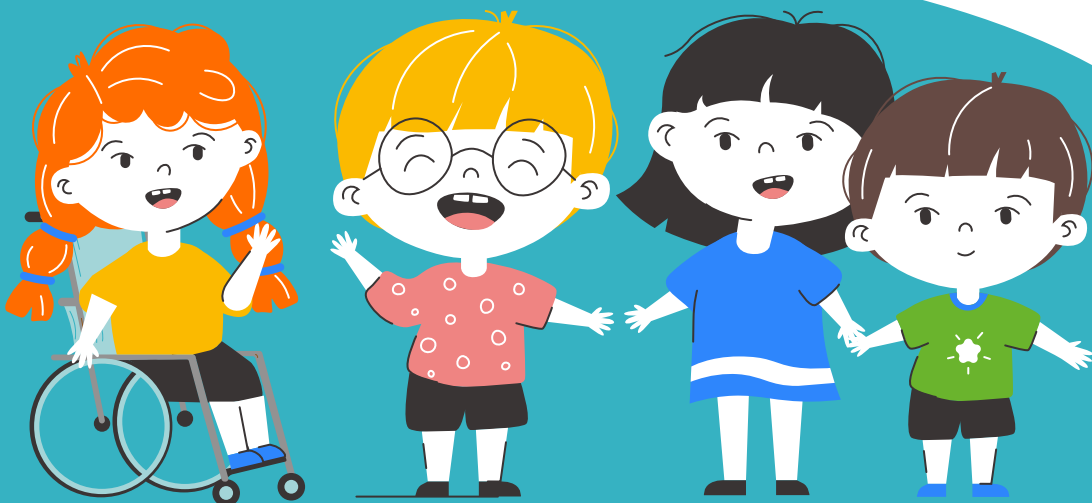
**СТВОРЮЄМО ФІЗИЧНО
ТА ПСИХОЛОГІЧНО ДОСТУПНЕ
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗДО**

Підготувала Марина Летенко

СТВОРЮЄМО ФІЗИЧНО ТА ПСИХОЛОГІЧНО ДОСТУПНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗДО

До уваги педагогів дошкільця рекомендації щодо створення у дитячому садку доступного, безпечного та емоційно підтримувального середовища, в якому кожна дитина, незалежно від її потреб і можливостей, почуватиметься впевнено, матиме можливість розкривати свої здібності та мати щасливе дитинство.

Створення середовища, яке відповідає потребам і можливостям кожної дитини, забезпечує сприятливу атмосферу для розвитку, навчання, соціальної адаптації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей у дітей — одне з головних завдань вихователя. Розбудова розвивального середовища вимагає задіяння комплексного підходу, що включає забезпечення як фізичної, так і психологічної доступності, адаптацію простору, навчальних матеріалів, комунікації та освітнього процесу до потреб кожного вихованця. Під фізичною доступністю розуміємо відповідність приміщень, меблів, ігрового та навчального обладнання потребам дітей із різними можливостями. Під психологічною доступністю — створення атмосфери довіри, підтримки та емоційного комфорту, що сприяє розвитку особистості дитини.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ ФІЗИЧНО ТА ПСИХОЛОГІЧНО ДОСТУПНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ФІЗИЧНА ДОСТУПНІСТЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Створення фізично доступного середовища передбачає забезпечення таких умов: доступність, безпечність, комфортність та змістовність.

БЕЗБАР'ЄРНИЙ ДОСТУП охоплює доступність прилеглої території та архітектурну доступність у середині об'єктів та приміщень закладу дошкільної освіти. Зокрема:

- ◆ наявність зручних шляхів для пересування територією закладу; достатньо широких доріжок із помітками та умовними позначками для зручності переміщення дітей з особливими потребами; за потреби наявність оснащених місць паркування;
- ◆ архітектурна доступність приміщень: вхід до приміщення та (за потреби) переходи між різними рівнями повинні бути облаштовані пандусами, з обох боків яких є поручні (для дітей, які мають порушення опорно-рухового апарату); дверні прорізи повинні мати достатню ширину для вільного пересування дітей, у тому числі й тих, які використовують допоміжні засоби; груповий осередок інклюзивної групи обов'язково повинен розміщатися на першому поверсі будівлі;
- ◆ забезпечення мобільності: відсутність порогів та інших перешкод у коридорах та приміщеннях; у вбиральні унітази та умивальники повинні розташовуватися на зручній висоті для самостійного використання дітьми; для дітей, які мають порушення опорно-рухового апарату, вони мають бути обладнані поручнями та мати достатній простір для розвороту візка.

БЕЗПЕЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПЕРЕДБАЧАЄ:

- ◆ наявність меблів, які відповідають вимогам безпеки (без гострих кутів, з надійними кріпленнями, достатньо стійкі) та віковим особливостям дітей;
- ◆ застосування екологічно чистих і безпечних матеріалів під час виготовлення меблів та оздоблення стін; використання протиковзного покриття тощо;
- ◆ підтримку комфортного мікроклімату у приміщенні (наявність якісних систем вентиляції та опалення);
- ◆ забезпечення оптимального природного освітлення та достатньої кількості штучного світла в різних осередках та центрах приміщення.

ДЛЯ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ НЕОБХІДНО:

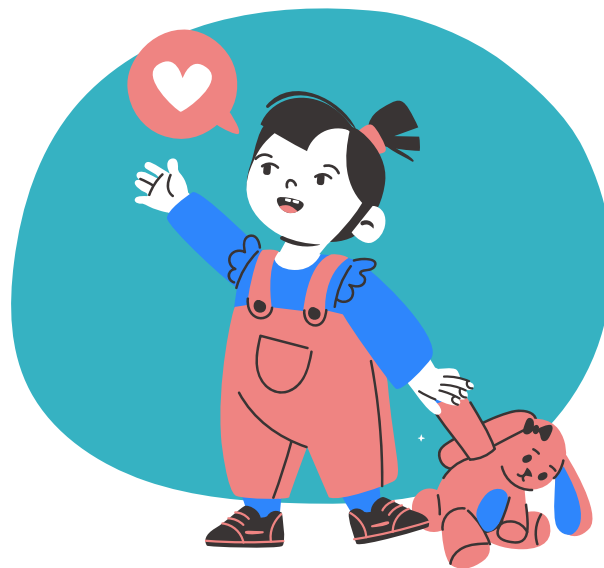
- ◆ добирати зручні для використання меблі, зокрема столи та стільці з можливістю регулювання висоти відповідно до росту дитини; елементи, які легко трансформують приміщення: м'які модулі, полицки, шафки на колесах;

- ◆ для організації ергономічного простору для дітей, що мають різні нозології, зокрема для дітей із порушеннями зору, використовувати контрастні позначки, для дітей із порушеннями слуху — світлові індикатори замість звукових сигналів, інформаційні екрани тощо;
- ◆ продумувати кольорову гаму для забезпечення комфортного перебування у приміщенні: спокійні пастельні кольори як загальне тло, яскраві кольори як акцент в інтер'єрі або для виділення функціональних зон чи предметів.

ЗМІСТОВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

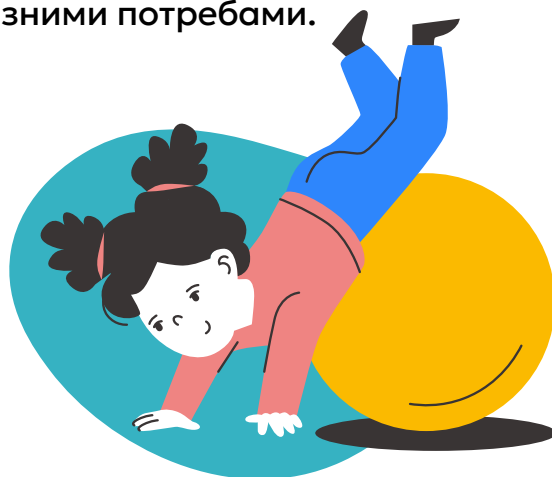
Центри діяльності, навчальні матеріали, іграшки — це обов'язкові складники змістовного фізичного середовища дитячого садка.

- ◆ Облаштуйте у груповому приміщенні різноманітні осередки діяльності: пізнавальної, дослідницької, художньої, театральної, конструкторсько-будівельної, ігрової тощо.
- ◆ Наповніть середовище достатньою кількістю ігрового, дидактичного матеріалу, в тому числі такого, що враховує особливості розвитку дітей з ООП: це тактильні панелі — для дітей із порушеннями зору; аудіокниги, відеоматеріали з субтитрами — для дітей із порушеннями слуху; інтерактивні дошки, іграшки для розвитку моторики, сенсорного сприймання — для дітей із РАС, порушеннями опорно-рухового апарату, мовленнєвими порушеннями тощо.

- ◆ Оснастіть сенсорний осередок, обладнання якого сприятиме стимуляції різних систем сприйняття. В ньому можуть бути зібрані різноманітні сенсорно-світлові іграшки, світлові пучки, розвивальні дошки, м'які пазли, конструктори, звукове обладнання чи іграшки.
- ◆ Створіть умови для активної рухової діяльності, занять фізкультурою.
- ◆ Забезпечте можливість кожній дитині відпочити, розслабитися, зняти емоційну напругу у спеціально облаштованих «осередках усамітнення».
- ◆ Розмежуйте осередки, що передбачають активну рухову діяльність, та осередки спокійних ігор, забезпечте вільний доступ до них та до обладнання в них для дітей із різними потребами.

Створюючи фізичне середовище, пам'ятайте, що різні його аспекти можуть мати різний рівень стимуляції поведінки та діяльності дітей: заохочувати до активного руху або навпаки — до спокійних ігор.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОСТУПНІСТЬ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Психологічно комфортне середовище сприяє емоційному добробуту, розвитку соціальних навичок і впевненості в собі. Для створення середовища, де кожна дитина почуватиметься прийнятою, захищеною й мотивованою до розвитку, важливо:

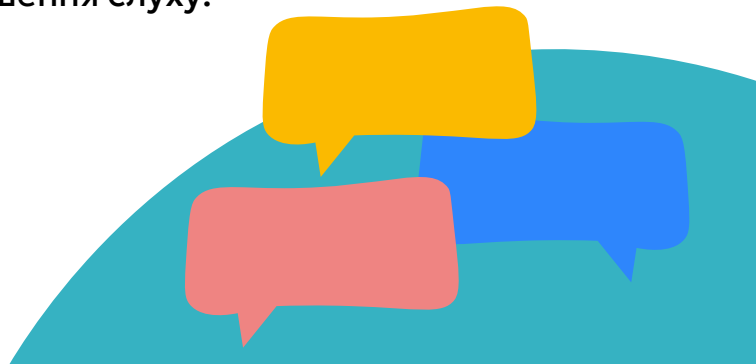
Створити сприятливу емоційну атмосферу.

- ◆ Будьте доброзичливими та уважними до кожного вихованця, будуйте довірливі стосунки. Пам'ятайте: навіть короткий зоровий контакт чи усмішка можуть допомогти дитині почуватися впевненою та важливою.
- ◆ Впроваджуйте ранкові ритуали, які позитивно налаштовуватимуть дітей на весь день.
- ◆ Допомагайте дітям виражати свої емоції через малювання, висловлювання власних почуттів, демонстрацію настрою у спеціально облаштованому «куточку настрою».
- ◆ Застосовуйте прийоми казкотерапії, терапії засобами образотворчої діяльності, музикотерапії — це допомагає дітям висловлювати свої емоції та почуватися спокійніше. Якщо дитина сумна чи роздратована, поговоріть із нею наодинці, дайте можливість розповісти про свої почуття. Завжди висловлюйте слова підтримки.
- ◆ Проводьте дихальні вправи, які навчають дітей технік заспокоєння, наприклад, «**Чарівна квіточка**» (глибокий вдих носом — повільний видих ротом).

Забезпечити умови для участі всіх дітей у житті групи із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, темпу розвитку, інтересів та можливостей.

- ◆ Продумайте такі способи подачі інформації та комунікації, щоб ними можна було користуватися незалежно від особливих потреб дітей. Зокрема, використовуйте картки-пиктограми для пояснення правил та завдань; візуальні розклади дня; жестову мову або спеціальні символи для дітей, які мають порушення слуху.

Заохочувати дітей до участі у групових іграх, спільного виконання колективних завдань, ігор для розвитку емоційного інтелекту, соціальних навичок та емпатії.

Це сприятиме соціалізації та формуванню навичок колективної взаємодії на засадах взаємоповаги та толерантності до інших.

Плекати індивідуальність кожної дитини, дозволяти дітям самостійно обирати, у яку гру грати або які матеріали використовувати для творчості.

Підтримуйте дитину, якщо вона пропонує власну ідею гри або спосіб виконання завдання. За потреби адаптуйте навчальні матеріали для надання можливості якісно їх опанувати. Це сприятиме розвитку самостійності та ініціативності кожного вихованця.

Уникати критики та порівнянь дітей між собою.

Використовуйте методи позитивної дисципліни, краще пояснювати наслідки певної поведінки, аніж просто карати. Хваліть не лише за результат, а й за зусилля.

Дотримуватися розпорядку дня.

Діти почуваються впевненіше та комфортніше, коли знають, що буде далі.

Взаємодія з батьками як партнери.

Регулярно спілкуйтеся, обмінюйтеся інформацією про розвиток дитини. Проводьте спільні заходи, які сприяють залученню батьків до участі в житті дошкільного закладу. Це можуть бути свята, екскурсії, майстеркласи, спільні виставки родинної творчості.

Приділяйте увагу просвітницькій роботі, проводьте консультації, виготовляйте короткі пам'ятки, рекомендації з тем, актуальних для забезпечення психологічного комфорту у групі, питань, які цікавлять батьків.

для кожної дитини

